

Dansk Ornitologisk Forening
Landsforeningen for fugleinteresserede og fuglebeskyttelse

d. 19. maj 2004

Til: Århus Amt
Natur og Miljø
Lyseng Alle 1
8270 Højbjerg

Nedenfor følger Dansk Ornitologisk Forenings bemærkninger til det udsendte debatoplæg - revision af regionplan 2001:

Århus Amt har anmodet om forslag til udarbejdelsen af den kommende regionplanrevision.

Dansk Ornitologisk Forenings lokalafdeling for Århus Amt skal herved fremlægge sine forslag til en række krav og bestemmelser, som efter lokalafdelingens opfattelse bør optages som egentlige retningslinier i regionplanen.

Der er i debatoplægget stillet en række spørgsmål i forbindelse med gennemgangen af de forskellige temaer. DOF-Århus har valgt også at fremkomme med nogle mere generelle og ”brede” kommentarer, for ikke at begrænse debatten.

DOF-Århus Lokalafdelingen støtter sig dels på [DOF's naturpolitik i Danmark](#), (DOF, 2002) herunder en netop gennemført engfugleundersøgelse (Thorup, 2003), dels på [Wilhelmudvalgets anbefalinger](#) (Wilhelmudvalget, 2001) samt på Miljøministeriets publikation, [Overblik over statslige interesser i regionplanrevision 2005](#) (Miljøministeriet, 2002), herunder også Skov- og Naturstyrelsens [Idékatalog for naturplanlægning](#) (Skov- og Naturstyrelsen, 2003) og endelig selvfølgelig lokale overvejelser i lokalafdelingen.

Nedenstående bidrag indeholder dels en generel redegørelse for lokalafdelingens syn på naturbeskyttelse og regionplanlægning i Århus Amt, dels som nævnt en række forslag til konkrete retningslinier, som bør indføjes vedrørende emnerne Internationale beskyttelsesområder, økologiske forbindelser, beskyttede naturtyper, kulturmiljøer, jordbrug, rekreativ udnyttelse og kystvande.

Med venlig hilsen

p.f.v. Peter Lange
formand for lokalafdelingen

Dansk Ornitologisk Forening
Lokalafdelingen i Århus Amt
Louisevej 100
8220 Brabrand

Dansk Ornitologisk Forening

Landsforeningen for fugleinteresserede og fuglebeskyttelse

Dansk Ornitologisk Forenings bemærkninger til det udsendte debatoplæg - revision af regionplan 2001:

1. Generelle betragtninger

Som det fremgår af [DOFs naturpolitik i Danmark](#), eksisterer der en række [sigtelinier](#), som bør følges med henblik på bedre beskyttelse og oplevelsesmuligheder af fuglelivet, og det er lokalafdelingens holdning, at en række af disse sigtelinier bør inddrages i regionplanlægningen. Det gælder således specielt:

- Målrettet naturpleje af vigtige fugleområder, samt sikring af en naturvenlig drift af alle offentligt ejede arealer.
- Sikring af vådområders naturlige vandstands niveau og -variation.
- Biologisk kvalitetsmålsætning og overvågning af vigtige naturområder.
- Ved naturpleje og naturgenopretning bør der i højere grad opstilles præcise mål for truede arter, og effekten bør overvåges.
- Det bør sikres, at marginaljordsstrategiens målsætning om at genskabe ca. 20.000 ha lavvandede vådområder inden 2006 gennemføres. Ligeledes bør [Wilhelmudvalgets langsigtede målsætning](#) om naturgenopretning af 100.000 ha vandløbsnære enge m.v. gennemføres.
- Bedre engfugleforvaltning af de resterende enge, herunder sikring af højere jordfugtighed, ingen sprøjtning, ingen eller begrænset gødskning, senere udsætning af kreaturer, lavere græsningstryk og senere høslæt.
- Udpegning af resterende fugleområder af international betydning (IBA's) som EF-fuglebeskyttelsesområder, hvilket amtet bør deltage aktivt i. I Århus Amt gælder dette øen Hjelm, som opfylder kravene for at være en IBA i kraft af øens store bestand af ynglende stormmåger.
- Opdatering af udpegningsgrundlaget for eksisterende EF-Fuglebeskyttelsesområder.
- Etablering af nationale naturområder som påpeget af Wilhelmudvalget.
- Nedbringelse af forureningen med næringsstoffer.
- Kabellægning af luftledninger i vigtige fugle- og naturområder.
- Undgå placering af vindmøller og andre forstyrrende anlæg i og ved vigtige fugleområder.
- Adgangsregulering på flere ubeboede øer og holme i fuglenes yngletid (1/4-15/7, evt. 1/3 - 31/7). Lignende ordninger kan indføres på "landfaste" kystarealer.
- Mere økologisk drift. Alle offentligt ejede arealer bør drives økologisk.

Dansk Ornitologisk Forening
Lokalafdelingen i Århus Amt
Louisevej 100
8220 Brabrand

Dansk Ornitologisk Forening

Landsforeningen for fugleinteresserede og fuglebeskyttelse

- Begrænsning af udledning af skadelige kvælstofforbindelser, således at de kritiske tåleværdier ikke overskrides på halvnaturområder (enge, strandenge, kær, højmoser, heder og overdrev) jf. Wilhjelmudvalgets anbefalinger.
- Bedre forvaltning af småbiotoper i agerlandet.
- Generel ekstensivering af skov- og plantageproduktionen. Statsskovbruget (og amterne) bør gå foran som et godt eksempel.
- Al dræning af offentligt ejet naturskov bør stoppes, hvilket vil sige, at eksisterende dræn skal tilstoppes og grøfter tilkastes.
- Forbud mod havdambrug.
- Forbedring af befolkningens muligheder for naturoplevelser, f.eks. ved etablering af skjul, tårne og stier under hensyntagen til flora og fauna.
- Øget opmærksomhed omkring den forstyrrende rekreative udnyttelse af naturen.
- Øget information om gældende regler på natur- og miljøområdet samt bedre kontrol med overholdelse af disse.

2. Specifikke ønsker om retningslinier

Internationale beskyttelsesområder:

Det foreslås, at der i regionplanen indføres følgende retningslinier vedr. de internationale beskyttelsesområder, der er beliggende i amtet, idet forslagene ledsages af en tilhørende motivation fra lokalafdelingens side:

a) ”I EF-habitatområderne vil amtet sikre en gunstig bevaringsstatus for de arter, der er omfattet af habitatdirektivet, og amtet vil i planperioden gennemføre en registrering og målsætning for arterne, samt iværksætte løbende overvågning af disse. På tilsvarende vis vil amtet i planperioden registrere, målsætte og iværksætte overvågning i EF-fuglebeskyttelsesområderne af de fuglearter, som fuglebeskyttelsesdirektivet især retter sig imod.

Amtet vil gennem pleje af arealer og vandområder i de internationale beskyttelsesområder sikre den gunstige bevaringsstatus for de omfattede arter, samt tilstræbe bestandsfremgange, således at eventuelt overskud fra disse kerneområder kan sprede sig til amtets øvrige natur.”

b) ”Indenfor de internationale naturbeskyttelsesområder skal diverse tilladelses- og godkendelsesordninger, administreres fuldt ud i overensstemmelse med [Bekendtgørelse om administration af internationale naturbeskyttelsesområder](#), herunder at myndigheden ikke meddeler dispensationer m.v., hvis dette kan indebære forringelse af området naturtyper og

Dansk Ornitologisk Forening
Lokalafdelingen i Århus Amt
Louisevej 100
8220 Brabrand

Dansk Ornitologisk Forening Landsforeningen for fugleinteresserede og fuglebeskyttelse

levestederne for arterne, eller kan medføre forstyrrelser, der har konsekvenser for de arter, området er udpeget for, og i Ramsarområder skal reglerne administreres på en sådan måde, at myndighederne *fremmer* beskyttelsen af områderne.

Fravigelser kan kun ske, når der foreligger bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser, herunder af social eller økonomisk art, fordi der ikke findes nogen alternativ løsning.

I internationale naturbeskyttelsesområder, der indeholder prioriterede naturtyper og/eller dyre- eller plantearter, kan fravigelser, som har betydning for områdernes prioriterede naturtyper eller arter dog kun ske, når der foreligger bydende nødvendige hensyn til menneskers sundhed og den offentlige sikkerhed eller væsentlige gavnlige virkninger på miljøet, eller - efter udtalelse fra Europakommissionen - andre bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser."

c) "Også indgreb, anlægsarbejder og projekter i øvrigt, der etableres *uden* for de internationale beskyttelsesområder, skal – i det omfang de har effekt indenfor områderne – vurderes og administreres i overensstemmelse med de regler, der gælder indenfor beskyttelsesområderne."

Motivation:

Ad. a) Kravet om at sikre gunstig bevaringsstatus for arter, omfattet af habitatdirektivet, fremgår direkte af direktivet, og bør tillægges samme vægt som Ramsarkonventionens krav om, at administrationen skal ske på en sådan måde, at områdernes beskyttelse fremmes.

Fuglebeskyttelsesdirektivet rummer ikke eksplicit krav om sikring af gunstig bevaringsstatus for de omfattede arter, men amtsrådet opfordres til at anlægge en analog holdning på dette punkt, da der alt andet lige påhviler amtsrådet et internationalt beskyttelseskrav, som administrativt lettest lader sig indfri gennem ens administration af beskyttelsesbestemmelserne. Det skal bemærkes, at begge direktiver er minimumsdirektiver, og at amtsrådet kan manifestere sin natur- og miljøvenlige holdning gennem en skærpeelse af administrationen samt opstilling af målsætninger og overvågning.

Samtidig fremgår det eksplicit af [Overblik over statslige interesser i regionplanrevision 2005 \(Miljøministeriet, 2002\)](#), side 34, at der eksisterer en statslig interesse i "at sikre – eller genoprette – en gunstig bevaringsstatus for de arter og naturtyper, som de internationale naturbeskyttelsesområder er udpeget for at beskytte," – dvs. uden nogen sondring mellem de forskellige arter af beskyttelsesområder, hvorfor kravet også må antages at gælde for fuglebeskyttelsesområder.

Dansk Ornitologisk Forening

Landsforeningen for fugleinteresserede og fuglebeskyttelse

Hvad angår forslaget om tilføjelse af plejebestemmelser i retningslinien for de internationale beskyttelsesområder, er det lokalafdelingens opfattelse, at sikring af artsrigdommen i de eksisterende naturområder må gå forud for naturgenopretning. Det er således utopisk at satse på øget artsdiversitet alene gennem naturgenopretning, eftersom de genoprettede områder kun kan opbygge et artsindhold gennem indvandring fra de eksisterende naturområder. Der henvises i den forbindelse i øvrigt til DOF's naturpolitik, særlig afsnittet om [Levesteder](#), hvoraf det fremgår, at der skal ske en målrettet naturpleje af vigtige fugleområder.

Ad. b) Der er tale om en ren afskrift af bekendtgørelsens bestemmelser, men af hensyn til grundejere, borgere, eventuelle entreprenante idémagere og andre, der kunne have interesser inden for de internationale naturbeskyttelsesområder, eller der som primærkommunerne er blevet sat til at administrere bl.a. zonelovgivning indenfor også internationale beskyttelsesområder (uden i øvrigt at have demonstreret særlig kompetence på dette felt), forekommer det vigtigt at få præciseret omfanget og graden af regulering og dispensationsmuligheder indenfor beskyttelsesområderne.

Der henvises i den forbindelse i øvrigt til bemærkningerne herom i [Vejledning om landzoneadministration](#), især afsnittet om naturbeskyttelsehensyn i underafsnit 1.2.3.

Ad. c) Jfr. bemærkningerne herom i [Vejledning om administration af internationale naturbeskyttelsesområder](#) (afsnit 5.1) gælder også bestemmelsen om pligt til konsekvensvurdering i forhold til beskyttelsesområder for projekter, der ligger uden for beskyttelsesområder, men som har effekt inden for disse, eller som det hedder.., ” *som ved deres realisering kan få afledte konsekvenser, der direkte forringer områderne eller medfører forstyrrelser med betydelige konsekvenser for de arter, som områderne er udpeget for at beskytte. Det vil sige, at kravet om vurdering af konsekvenser i en række tilfælde også gælder for planer, der kun omfatter arealer udenfor de beskyttede områder.*”

Og videre...

”Der kan ikke gives præcise retningslinier for, hvornår kravet om konsekvensvurdering skal opfyldes for planer uden for et internationalt naturbeskyttelsesområde. Det er nødvendigt at foretage en konsekvensanalyse af en plan, når denne kan påvirke et internationalt naturbeskyttelsesområde væsentligt, og der kan forudses en umiddelbar forringelses- eller forstyrrelseseffekt på et beskyttet område. Det vil normalt være tilfældet, når der er tale om et projekt, der planlægges gennemført i umiddelbar tilknytning til eller relativt tæt ved beskyttelsesområdet.

Det er ikke muligt at opstille en udtømmende liste over planer og afgørelser, der vedrører forhold udenfor et beskyttet område, men som har betydelige konsekvenser ind i området. Det er heller ikke muligt at give en anvisning på, i hvilken afstand fra beskyttelsesområdet, kravet om konsekvensvurdering gælder. Det afhænger af den konkrete aktivitet, og er derfor op til en vurdering i den konkrete sag.”

Dansk Ornitologisk Forening
Lokalafdelingen i Århus Amt
Louisevej 100
8220 Brabrand

Dansk Ornitologisk Forening

Landsforeningen for fugleinteresserede og fuglebeskyttelse

Økologiske forbindelser, spredningskorridorer:

Det fremgår af [Overblik over statslige interesser i regionplanrevision 2005](#) (Miljøministeriet, 2002), side 34, at der eksisterer statslige interesser i at sikre, ”at de økologiske forbindelser mellem naturområderne bliver udbygget og suppleret, ud fra fastlagte økologiske kvalitetsmål for forbindelserne, samt at indsatsen bliver koordineret på tværs af amtsgrænser.”

DOF mener at amtsrådets arbejde med at sikre spredningskorridorerne skal prioriteres højt, og tilføres flere resurser (jvf. debatoplæggets side 8).

Det indstilles, at det af regionplanens retningslinier præcis kommer til at fremgå, hvorledes amtet har tænkt sig at udbygge og sikre de økologiske forbindelser, f.eks. gennem indføjelser af nedenstående retningslinie:

a) ”Inden for de økologiske forbindelser tilstræbes det, at eksisterende naturområder *gennem plejeforanstaltninger og restriktiv administration af beskyttelsesbestemmelser* sikres mod en udvikling, der kan forringe livsbetingelserne for det nuværende dyre- og planteliv....”

Endvidere foreslås retningslinien suppleret med en konkretisering af, hvorledes amtsrådet vil tilstræbe, at nye naturområder skabes i de økologiske forbindelser, eksempelvis som følger:

b) ”Tilsvarende skal det *gennem fredninger, kommunale og amtskommunale arealopkøb og tilskudsordninger* tilstræbes, at der i de økologiske forbindelser skabes nye naturarealer....”

Motivation:

Hvis amtsrådet ikke præcist tilkendegiver, hvorledes de økologiske forbindelser i praksis vil blive sikret, bliver der blot tale om en tom gestus.

Beskyttede naturtyper:

Det foreslås, at der i regionplanen indsættes nogle præciserende retningslinier for, hvorledes de beskyttede naturtyper skal administreres, således at de også kan indgå i sikringen af økologiske forbindelser og i det hele taget som trædesten i et ellers meget kulturpåvirket landskab, og herved bidrage til en bedre forvaltning af agerlandets småbiotoper:

a) ”Beskyttelsen af sten- og jorddiger og lignende, omfattet af naturbeskyttelseslovens §4, og reguleret efter [Bekendtgørelse om beskyttelse af sten- og jorddiger og lignende](#), skal inddrages i de samlede beskyttelsesbestræbelser for at sikre økologiske forbindelser i landskabet.”

Dansk Ornitologisk Forening

Landsforeningen for fugleinteresserede og fuglebeskyttelse

- b) ”Amtet vil i planperioden registrere de beskyttede naturarealer, herunder moser, enge, strandenge, heder og overdrev samt sten- og jorddiger, som ejes af amtet, samt udarbejde og iværksætte plejeplaner for disse. Amtet vil desuden bistå kommunerne med udarbejdelse af plejeplaner for de af kommunerne ejede beskyttede naturarealer.”
- c) ”Amtet vil i planperioden udarbejde retningslinier for administrationen af beskyttelsesbestemmelserne i medfør af naturbeskyttelseslovens §3 (som reguleret efter [Bekendtgørelse om beskyttede naturtyper](#)), herunder fastsætte grænser for, hvornår erstatningsbiotoper kan tillades. En erstatningsbiotop skal således som udgangspunkt have samme spredningsøkologiske funktion, som den biotop, den erstatter, d.v.s. ligge i umiddelbar nærhed, i samme arealtype, have samme karakteristika og reelt være etableret med et naturligt dyre og planteliv, inden den biotop, den skal erstatte, tillades sløjfet.”
- d) ”Ubebyggede overdrev, heder, enge, moser og strandenge, der er beliggende i byzone eller sommerhusområde, skal i planperiodens løb tilbageføres til landzone.”
- e) "Der må ikke etableres fiskesøer (såkaldte "Put and Take") i naturområder og ådale."

Motivation:

Ad. a) Sten- og jorddiger har ikke kun en kulturhistorisk betydning, men besidder også ofte en spredningsøkologisk funktion, hvorfor de bør sidestilles med andre beskyttede naturtyper.

Ad. b) Der påhviler, jf. [Naturbeskyttelsesloven](#) § 52, stk. 1, amtet og kommunerne en pligt til at pleje de beskyttede naturtyper, som de pågældende myndigheder ejer (med undtagelse af søer og vandløb, men inklusive jord- og stendiger). Det bør fremgå eksplicit af regionplanens retningslinier.

Ad. c) Begrebet erstatningsbiotoper synes i stigende omfang at være blevet en bekvem løsning i forbindelse med afgørelser af sager, der angår anlægsarbejder m.v. i forbindelse med småbiotoper. Det er imidlertid spørgsmålet, om såkaldte erstatningsbiotoper overhovedet kan erstatte dem, der tillades sløjfet, og der foreslås indføjet nogle minimumskrav, som skal være overholdt.

Ad. d) Terrestriske naturtyper, beliggende i byzone eller sommerhusområde, oppebærer – når bortses fra overgang til landbrugsmæssig anvendelse - ikke beskyttelse efter naturbeskyttelseslovens generelle bestemmelser, hvis de lå i by- eller sommerhuszone på tidspunktet for beskyttelsesbestemmelsens indførelse (dvs. 1. juli 1992). I det omfang byggeretten fortsat ikke er udnyttet, bør der – for at sikre arealernes fortsatte bevarelse - ske en tilbageføring af sådanne naturarealer til landzone.

Dansk Ornitologisk Forening

Landsforeningen for fugleinteresserede og fuglebeskyttelse

Ad. e) Vore Ådale bør betragtes som naturområder. Fiskesøer følges ofte af f.eks. læskure og parkeringspladser. De virker som meget forstyrrende elementer i netop sådanne områder. Der kan i dag ses adskillige eksempler rundt om i amtet på, hvor fiskesøer ikke burde være oprettet, f.eks. Harlevholm og Pinds Mølle i Århus Ådal.

Kulturhistorie:

Der foreslås indføjet følgende *retningslinie*:

a) ”Amtet vil i planperioden registrere de særlige kulturmiljøer, der er af betydning for opretholdelse af en gunstig bevaringsstatus for de arter af fugle, dyr og planter, som Danmark har internationalt beskyttelsesansvar overfor. Især skal de driftsformer og traditioner, som har vist sig afgørende for de pågældende arters forekomst, kortlægges og sikres oprethold gennem administration af gældende lovgivning og tilskudsordninger m.v.”

Motivation:

Set ud fra en ornitologisk synsvinkel er det vigtigt at bevare og pleje kulturmiljøerne. Et bredt register af fuglearter er således mere eller mindre snævert knyttet til kulturlandskabet, og det ville være ønskeligt at opnå en udviklingsform, hvor bevarelse af kulturmiljøerne og deres naturindhold kan gå hånd i hånd med den fremtidige udnyttelse af landskabet til nutidige formål. Det er derfor vigtigt at få bevaret/fredet naturtyper som, græsningsoverdrev, græsningsskove, enebærkrat, strandenge, klitområder som i dag mange steder er en del af kulturlandskabet i amtet til gavn for dyr, planter og ikke mindst fuglene.

Det er endvidere vigtigt at bevare de store herregårdslandskaber, hovedgårde og herregårde som en del af vores kulturarv.

Trusler mod områderne som vandstandssænkninger, jordbearbejdelse og tørvegravning bør ikke tillades eller begrænses mest muligt i de nævnte naturtyper.

Jordbrugsområder:

DOF's politik vedr. [Landbrug](#) og [Skovbrug](#) kan konkretiseres i følgende *retningslinier*, som foreslås optaget i regionplanen:

a) ”Amtsrådet vil i planperioden gennem administration af gældende lovgivning sikre, at udledningen af skadelige kvælstofforbindelser til sårbare halvnaturområder, herunder enge, strandenge, kær, højmoser, heder og overdrev) holdes under de kritiske tåleværdier. Der vil således ikke kunne opnås tilladelse til etablering/udvidelse af svinefarme, der vil kunne bidrage til overskridelse af disse kritiske tåleværdier.”

Dansk Ornitologisk Forening
Lokalafdelingen i Århus Amt
Louisevej 100
8220 Brabrand

Dansk Ornitologisk Forening

Landsforeningen for fugleinteresserede og fuglebeskyttelse

- b) ”Amtsrådet vil i planperioden fortsat arbejde for ekstensivering af driften af vedvarende græsarealer (enge, overdrev) gennem aktiv brug af tilskudsordninger m.v. Støttemulighederne vil således primært blive rettet imod af sikre højere jordfugtighed, ingen sprøjtning, ingen eller begrænset gødskning, senere udsætning af kreaturer, lavere græsningstryk og senere høslæt.”
- c) ”Amtsrådet vil i planperioden identificere arealer med potentielle naturkvaliteter med henblik på at kunne prioritere en gradvis retablering til naturområder.”
- d) ”Der må ikke foretages indgreb eller ændringer i lavbundsarealer, der kan forhindre, at de kan genetableres som naturområder engang i fremtiden.”
- e) ”Amtsrådet vil i planperioden udlægge alle naturskovsparceller, der ejes af amtet, som urørt naturskov eller som naturskov med gamle driftsformer.”
- f) ”Amtsrådet vil i planperioden stoppe al dræning af naturskovsparceller, der ejes af amtet, herunder tilstoppe eksisterende dræn og tilkaste grøfter.”
- g) ”Amtsrådet vil i planperioden revidere driftsplanerne for alle skove, ejet af amtet, og sikre, at der indføjes beskyttelsesbestemmelser for eksisterende, gamle (ældre end 250 år) træer, og regler om, at et antal træer per ha. skal forblive på roden til død og henfald.”
- h) ”Amtsrådet vil i planperioden udpege en række ådale, hvor der gennemføres en særlig intensiv indsats i samarbejde med lodsejerne, for at sikre vandstand og anvendelse (pleje), således at ferske enge og overdrev bevares og sikres, til gavn for bl.a. engfugle.”

Motivation:

Ad a & b): Videnskabelige undersøgelser i stort tal viser, at pesticidforbruget har en afgørende effekt på ikke mindst fuglelivet i agerlandet. Således [viste en undersøgelse allerede i 80'erne \(Nøhr & Klug-Andersen, 1983\)](#), at 24 ud af de 35 fuglearter, der forekommer i agerlandet, forekommer langt hyppigere på økologisk drevne brug end på konventionelle brug, ligesom bestandstætheden af disse arter på de konventionelle brug kun udgør mellem 37 og 51% af tæthederne på økologiske brug. En nærmere analyse dokumenterede, at det først og fremmest var forskellene på anvendelse af pesticider, der gav den store forskel.

Også senere studier af f.eks. [Gulspurvens \(Petersen, 1995\)](#) og [Sanglærkens \(Oderskær et al., 1997\)](#) ynglesucces på konventionelle og økologiske brug viser klare forskelle, med langt højere ynglesucces i de økologiske brug. Gulspurven får således gennemsnitlige kuldttørrelser på 4,17 på økologiske brug mod 3,64 på konventionelle brug, og for

Dansk Ornitologisk Forening Landsforeningen for fugleinteresserede og fuglebeskyttelse

Sanglærkens vedkommende dokumenteres det, at der i forhold til økologiske brug produceres 38% færre unger på konventionelt dyrkede brug.

[En nyligt offentliggjort rapport](#) (Esbjerg & Petersen, 2002) om effekten på flora og fauna af reduceret pesticidforbrug dokumenterer tillige, at der er 20-25% flere Sanglærker, 50% flere små plantefrøedere (Tornirisk, Gulspurv m.v.) og 100% flere Tornsangere, der søger føde i parceller, hvor pesticidforbruget er reduceret til ¼.

Interessant nok viste sidstnævnte undersøgelse tillige, at der nok kunne konstateres en markant udbyttenedgang i områder med reduceret pesticidanvendelse, *men at udbyttenedgangen blev mere end opvejet af de lavere omkostninger til pesticider.*

Det ville virke som en glimrende signaleffekt, dersom amtet omlagde alle sine jorder til økologisk drift, og derved gavnede fuglelivet.

Ad. a) Der bør ikke gives tilladelser til yderligere udvidelser af landbrugsbedrifter, før der er udarbejdet en strategi for regionen for så vidt angår grundvandsbeskyttelse, men i endnu højere grad landskabsbeskyttelse. Større bedrifter - med dets større maskiner - gør landskabet monotont, ved at læbælter, udyrkbare pletter, småplantninger og markhjørner fjernes. Det er netop vigtige levesteder for agerlandets fugle!

Ad. c) Der henvises til Naturrådets og Wilhjelmudvalgets anbefalinger.

Ad. d) Den hidtidige indsats med hensyn våde enge har ikke båret frugt, og bør intensiveres.

Ad. e) Der henvises til det femte punkt i opremsningen af statslige interesser, side 34 i [Overblik over statslige interesser i regionplanrevision 2005](#), som lokalafdelingen varmt kan tilslutte sig.

Ad. f) Der henvises til det syvende punkt i opremsningen af statslige interesser, side 34 i [Overblik over statslige interesser i regionplanrevision 2005](#), som går langt videre end de gældende regler om beskyttelse af eksisterende lavbundsarealer, og som lokalafdelingen ligeledes varmt kan tilslutte sig.

Ad. e-g) Der gælder det samme behov for signaleffekt hvad angår skovdrift som landbrugsdrift, og et bredt register af skovens fugle er direkte afhængige af naturskov eller naturskovslignende parceller, herunder af overstandere m.v., der kan give de fornødne redemuligheder.

Ad. h) DOF bidrager gerne ved udpegningen af disse områder, ved at stille vores registreringer af områdernes fugleliv, til rådighed.

Dansk Ornitologisk Forening
Lokalafdelingen i Århus Amt
Louisevej 100
8220 Brabrand

Dansk Ornitologisk Forening

Landsforeningen for fugleinteresserede og fuglebeskyttelse

Rekreativ udnyttelse:

Det fremgår af DOF's politik vedr. [Rekreativ udnyttelse](#), at udnyttelsen skal ske under hensyntagen til fuglelivet. Konkret foreslås det, at der dels optages en retningslinie, som sikrer flere fugletårne, udsigtspunkter m.v., dels - set i lyset af forventelige indvandringsforsøg af store rovfugle – en retningslinie, som sikrer den fornødne fred for disse:

Retningslinier:

- a) ”Amtsrådet vil i planperioden etablere et antal fugletårne og –skjul, som skal sikre befolkningen bedre oplevelsesmuligheder af fuglelivet.”
- b) ”Amtsrådet vil, jf. Naturbeskyttelseslovens §27, stk. 1 være sindet helt eller devis at lukke arealer, der ellers måtte være åbne for offentligheden, såfremt særlige forhold taler herfor, herunder såfremt særligt sårbare og følsomme rovfuglearter (Havørn, Fiskeørn, Rød Glente el. lign.) måtte indvandre til amtet i planperioden”.

Motivation:

Ad. a) De steder, hvor fugletårne m.v. har været etableret, har det vist sig at være til stor fordel for såvel befolkningen som fuglene!

Ad. b) En regulering af almenhedens færdsel som foreslået har haft gunstig indvirkning på ikke mindst Havørnen de steder, hvor det har været praktiseret.

Golfbaner:

Det er vigtigt, at det sikres, at eksisterende naturområder og -typer tilgodeses og bevares, samt at der ved valg af udformning og beplantning arbejdes på at fugle og øvrig natur tilgodeses mest muligt.. Det er herunder vigtigt, at vådområder, varierede småplantninger og især gamle træer bevares og beskyttes.

Amtsrådet bør præcisere at der skal tages vidtgående hensyn til naturen når der anlægges nye golfbaner.

Råstofindvinding:

Råstofgrave må kun etableres i områder uden naturmæssig interesser. DOF foreslår at den hidtidige praksis mht. efterbehandling af råstofgrave ændres, således at efterbehandlingen skal ske ved at udlægge det gravede område til natur, der tilgodeser fuglelivet og den øvrige natur.

Dansk Ornitologisk Forening
Lokalafdelingen i Århus Amt
Louisevej 100
8220 Brabrand

Dansk Ornitologisk Forening

Landsforeningen for fugleinteresserede og fuglebeskyttelse

Herunder bør der gerne efterlades skrænter, hvor digesvaler kan grave redehuller, og hvis der forefindes vand i bunden af gravene, bør disse vandhuller bevares.

Motivation:

Råstofgrave der anlægges i landbrugsområder, vil ofte virke som tiltrængte åndehuller for naturen i landbrugsområder, hvorfor man i højere grad bør bevare disse områder som naturområder, efter endt råstofgravning.

Kystvande:

Det forslås, at der indføres en særlig retningslinje vedr. havdambrug, hvorefter det fastlægges, at der ikke gives tilladelse til etablering eller udvidelser af havdambrug i planperioden.

Endvidere foreslås det, at der indføres en retningslinje, som forbyder etablering af vindmøller og vindmølleparker, der kan påvirke den gunstige bevaringsstatus for arter, der er omfattet af internationale beskyttelsesbestemmelser, eller som er rød- eller gullistede i Danmark.

Motivation:

Belastning fra havdambrug af kystområder med næringssalte vil give en negativ effekt på de fødeemner, f.eks. ålegræs og muslinger, som fuglene lever af. Endvidere vil den erhvervsmæssige sejlads til og fra havdambrugene ligeledes have en stor forstyrrende effekt på de fouragerede fugle.

Vindmøller og vindmølleparker i eller nær vigtige fugle(beskyttelses)områder antages at have en negativ effekt på fuglenes bevaringsstatus. Da der ikke er vægtige tekniske grunde for at placere vindmøller ét bestemt sted frem for et andet, skal fremtidige møller placeres udenfor rige fugleområder.

Lokalafdelingen stiller sig i øvrigt til rådighed med supplerende oplysninger, det være sig om givne arter, lokaliteter eller forhold i øvrigt af betydning for regionplanlægningen og fuglebeskyttelsen.

Dansk Ornitologisk Forening
Landsforeningen for fugleinteresserede og fuglebeskyttelse

3. Referencer

Rapporter m.v.:

DOF (2002): *DOF's naturpolitik i Danmark*. Dansk Ornitologisk Forening.

Esbjerg, P. & B. S. Petersen (2002): *Effects of reduced pesticide use on flora and fauna in agricultural fields*. Bekæmpelsesmiddelforskning fra Miljøstyrelsen nr. 58. Miljøministeriet.

Miljøministeriet (2002): *Overblik over statslige interesser i regionplanrevision 2005*. Landsplanafdelingen.

Nøhr, H. & B. Klug-Andersen (1983): *Pesticiders indflydelse på agerlandets fugle*. Miljøprojekt nr. 46, Miljøstyrelsen.

Odderskær, P.; A. Prang; N. Emergaard & P. Nørmark Andersen (1997): *Skylark Reproduction in Pesticide Treated and Untreated Fields*. Bekæmpelsesmiddelforskning fra Miljøstyrelsen nr. 32. Miljø- og Energiministeriet.

Petersen, B.S. (1995): *Yellowhammer Studies on Organic and Conventional Farms*. Bekæmpelsesmiddelforskning fra Miljøstyrelsen nr. 15. Miljø- og Energiministeriet.

Skov- og Naturstyrelsen (2003): *Idékatalog for naturplanlægning*. Miljøministeriet.

Thorup, O. (2003): *Truede engfugle. Status for bestande og forvaltning i Danmark*. Dansk Ornitologisk Forening.

Wilhelmudvalget (2001): *En rig natur i et rigt samfund*. Skov- og Naturstyrelsen.